

BILLEDKUNST
2016 - NE 6

KPHIK

OM TEGNING: ORDET, TANKEN OG SKISSEN

«Tegnebiennalen 2016: SKISSEN»
Tegnerforbundet og div. visningssteder i Oslo
Høsten 2016–vinteren 2017 (del 1: 23.09.–11.12.)

Lotte Konow Lund
«Hold alting kjært»
Henie Onstad Kunstsenter (Bærum)
16.09.–18.12.

«Drawing for Freedom»
«The Big Draw – å tegne er å se»
Akershus Kunstsenter (Lillestrøm)
17.09.–16.10.

I den vestlige kulturen har tegning lidd en skjebne som nummer to – hakk i heleriet, men liksom aldri nådd helt opp. Roland Topor – tidligere illustratør for det franske satiriske magasinet *Hara-Kiri*, i dag *Charlie Hebdo* – mente at forestillingen om maleriets overlegenhet skyldes markedets fettsjering av maleriet som salgobjekt. Kunstneren Lotte Konow Lund er også inne på dette: Hadde hennes produksjon vært maleri, ville den hatt en helt annen salgsværdi.

Like fullt ser tegning ut til å være i vinden i norsk samtidskunst. Ikke bare er Konow Lund aktuell med en stor separatutstilling ved Henie Onstad Kunstsenter (HOK) – parallelt får vi utstillingene «Drawing for Freedom» og Filip Markiewicz «Disco Oslo Euro Zero» som del av tegnefestivalen «The Big Draw – å tegne er å se» ved Akershus Kunstsenter (AKS) og Tegnebiennalen, med skissen som tema; tegning som idé, skisse, skrift og visuell studie, men også tegningen som våpen i en frigjøringskamp. I den påfølgende teksten tar jeg for meg alle de tre utstillingene og setter dem i sammenheng.

PROSESS I HODE OG HÅND

Tegnebiennalen 2016 beskrives treffende nok som en *tankehaug*, i motsetning til en *tankekasse*, noe som mer enn antyder et mangfold og (potensielt) forfriskende kaos. Kurator for denne utgaven av biennalen er kunstner Elise Storsveen, og elleve visningsrom over hele byen åpner dørene i forbindelse med mønstringen i flere omganger i løpet av høsten og vinteren.

Med «skissen» som tittel og tema gjør biennalen to ting på én gang: Den viser et bredt omfang skisser, og den lar oss utforske spenningsforholdet mellom skissens uferdige natur og utstillingen som «innramming». Styreleder ved ett av visningsrommene, Tegnerforbundets Janine Magelssen, peker på hvordan modernismen har bidratt til å endre forholdet mellom skisse og kunstverk: Skissen går fra «utkast» til «del av verket», før den ender seg og blir til «verket selv». Og det florerer av skisser. Mange er idémessige og fantasifulle: Gisle Harms tegninger av fotballtrøyer for dremmelaget «Utopia», Paul Brands jakt på den perfekte konstallasjon, Bjørn Bjarres surrealistiske referanser til sfinksen og pyramiden (Vigeland-museet), og hans idé til

en offentlig skulptur hvor Hitlers fetter skal stikke opp av jorden. Hans Kristian Borohgrevink Hansen (Galleri LNM) stiller ut sine refusjoner. I en kort filmsnutt ser vi planen til et visningsrom, hvor en hodeløs hund er prosjektor. Mange av idéene har en forfriskende komisk effekt, kanskje mest fordi de fremstår som urealistiske. Andre skisser er mer studerende eller portretterende: Stefan Schrøders selvportretter på Tegnerforbundet – de han snek seg til å tegne i en garderobe inne på militærområdet mens han tjente for den østtyske folkeløsten. Gustav Vigeland's fantastiske skisser av menn og kvinner på Vigeland-museet. På Galleri LNM ser vi to motstående vegger fulle av Idun Baltzersens skisser, ordnet tilfeldig, som på et atelier.

SKISSEN I UTVIDET FORSTAND

På den andre siden tematiserer biennalen *skissen* gjennom kunstverk som ikke selv er skisser. Ordet «skisse» kommer antakelig fra det greske *skhedios*, som betyr «gjort i hast» eller «uten forberedelse». I dagligtalen kan skissen både være både en knapp nedtegnelse – en referansen til noe viktigere enn den selv – eller en upretensjøs oppsummering.

Denne tvetydigheten kommer snedig til uttrykk i Ane Mette Hols installasjon på Galleri Format Oslo, en perfekt utformet notisblokk. Den er så strøket at den ser masseprodusert ut. Verket er ikke noen skisse, samtidig tematiserer den kunstens utgangspunkt: alle tenkelige notater og skisser før disse foreligger.

Wenche Gulbrandsens 5×365 , også på Format, gir oss en annen versjon av forholdet mellom skisse og verk: Hun har tegnet fem tegninger hver dag i fem år. Skissene er til stede, bortimot to tusen av dem, men hun har buntet dem sammen og stablet dem i en trehylle. Helheten er kompakt og vakker. Hvis skissen viser til verket den higer mot, demonstrerer Gulbrandsens hyllemeter det motsatte, for at verket skal finnes, må skissene skjules.

Slik enkelte skisser kan være nostalgiske ved å vise til noe «tapt», kan en higen etter komplett perfektjon, fortone seg som en form for nekrofilii: Når alt er perfekt, er ingenting i utvikling. Eirik Senje tangerer skjæringspunktet mellom nostalgi og noe «dødt» nekrofilii med installasjonen *Entrecôte*, på Prosjektrom Carl Berner. Alt vi ser i rommet er av gips. I Senjes rom er barnets håndavstøpning erstattet med et innriss av lubne hender. To lett knuselige gipstavler viser en tekst om barndommens uskyld. Tekstens «stemme» som kaller seg «kroppløs», påstår at forfengelig er kjærlighetens død, og at ekte kunst er kompensasjon for kroppens feilbarlighet.

Tegningene til veteranen Zdenka Rusova, vist som en separatutstilling ved Norske Grafikere, har lite med skissen å gjøre. Robin Danielssons verker på SOFT galleri er strengt tatt heller ikke skisser, men å anse som langt mer «ferdige». De passer likevel inn i biennalen: Formene er organiske, uttrykket lekent, og arbeidene ligger midt mellom det avbildende og det abstrakte.

På reisen fra galleri til galleri skjønner vi at skissen er alle kunstformers utgangspunkt og fellesnevner. Samarbeidet mellom galleriene fungerer dessuten utmerket. Tegnebiennalen har alt, fra de overnevnte høydepunktene til Tommy Johannssons skriblerier om postvesenet på baksiden av en årsoppgave fra 2010 (Kunstnerforbundet),

BILLEDKUNST
2016 - NE 6

KPHIK